

The Project Gutenberg eBook of Hore dědinú: A jiné povídky

This is a *copyrighted* Project Gutenberg eBook, details below.

Title: Hore dědinú: A jiné povídky

Author: František Omelka

Release date: February 1, 2009 [eBook #27960]

Most recently updated: February 26, 2016

Language: Czech

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK HORE DĚDINÚ: A JINÉ POVÍDKY ***

Produced by Miroslav Malovec, David T., and Andrew Sly.

Thanks to the daughter of the author for giving permission to distribute this text.

F. OMELKA

HORE DĚDINÚ

A JINÉ POVÍDKY

Obrázky ze života slováckých dětí

Obrázky kreslil

OL. CIHELKA

1935

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ V PRAZE

Had

Oldřich zanesl oběd tatínkovi, který lámal „Pod skalou“ kámen. Řekl mu, co je doma nového, ale dlouho se s ním nezdržoval. Rozběhl se na vršek skály, odkud byl tak krásný rozhled na daleký kraj. Na jedné straně hrad Buchlov trčel do výše jako tichý, zamlklý svědek zašlých časů, na druhé straně ležela úrodná rovina, vroubená výběžky Bílých Karpat. To bylo Oldřichovo zamilované místo, na němž by dovedl proseděti celý život. Hluboko pod ním pracovali lidé. Jejich kladiva temnými údery si vyprávěla pohádku o tvrdém životě.

Lehl si na skálu, ruce si dal pod hlavu, aby to tak netlačilo, a díval se za malými obláčky, které pluly oblohou. Oh, kdyby se tak mohl jednou vznést až k obloze a dívat se se závratných výšin na zemi! Jak malinká by byla města! A řeky! Ten jejich potok by asi vůbec nebylo vidět. A co lidé? Rozeznal by člověka od neživého předmětu?

Sluníčko příjemně hrálo a sladká únava zavírala oči. Ostatně, však tatínek na něj zavolá, až půjde domů. Oldřich usnul.

Jak dlouho tak ležel, nevěděl. Ale probudil ho zlý sen. Zdálo se mu, že se setkal s jakýmsi zarostlým pobudou, který chtěl na něm peníze. Nadarmo mu Oldřich dokazoval, že žádných nemá. Pobuda se k němu blížil, zlé jeho oči se potměšile blýskaly a náhle povalil Oldřicha k zemi. Dopadl na něj celou vahou svého těla. Až se mu dech zatajil. A cizinec tlačil na jeho prsa čím dále tím prudčeji. Oldřich cítil, že to dlouho nevydrží, že za chvíli přestane dýchat — — Vtom procítl. Slunce ještě svítilo a Oldřich si spokojeně oddechl. Chtěl radostí zavýsknout, že všechna ta hrůza byla jen snem, ale podivná tíha na prsou mu v tom zabránila. Jako by tam měl nějaký balvan. Pohled jeho se svezl na hrud'

Na prsou mu ležel had. Vyšel si patrně na procházku a na měkkém místěčku se zastavil a vyhříval se. Oldřich leknutím zbledl a na čele mu vyvstal studený pot. Co teď? Pohne-li se, had to ucítí a může uštknout. Zůstane raději ležet nepohnutě. Ale jak dlouho to vydrží? A co, když zakašle? Jak si pomoci z tohoto strašného postavení?

A dole, necelých sto metrů pod ním, pracuje tatínek. Oh, kdyby tak věděl, jaké nebezpečí hrozí Oldřichovi! Jistě by okamžitě nechal práce a spěchal nahoru zahnat nepohodlného hosta! Ale jak ho o tom uvědomiti? Vykřiknout? Nebyla by to jistá záhuda? Jak si jen pomoci? Jak?

Minuty se vlekly nekonečně pomalu. Oldřich přimhouřenýma očima pozoroval hada. Měl vztyčenou hlavu a volně jí otáčel. Nebylo možno zůstat tak ležet. Celé tělo bylo otláčeno od tvrdé skály. Musí se nějak osvobodit, a kdyby to bylo i s nasazením vlastního života. Smělý, odvážný plán bleskl Oldřichovými myšlenkami.

Had zase otočil hlavu, takže se díval tím směrem jako Oldřich. To byla nejprůhodnější chvíle! Oldřich se bleskurychle rozehnal, pravou rukou uchopil zmiji těsně pod hlavou a sevřel ji tak prudce, že se mu nehty zaryly do dlaně. Had sebou prudce smýkal v zoufalém úsilí po svobodě, ale nadarmo. Oldřich nepustil. . .

A potom, zesláblý přestálým strachem a nebezpečím, ale s vítězným úsměvem na tváři, spěchal za tatínkem, aby mu ukázal zabitého nepřitele.

U stromečku

Bylo po večeři. Pět harantů sedělo za stolem s neobyčejně vážnými tvářemi. Kdo sebou jen maličko zavrtěl, na toho dopadl přísný pohled nejstaršího, dvanáctiletého Karla. Přišla veliká, slavná chvíle.

Tatínek již před chvílí odešel z jízby. Maminka ještě uklízela se stolu zbytky bohaté štědrovečerní večeře. Když byla se vším hotova, řekla:

„No, a včil buďte pěkně potichu! Dybyste dělali křik, Ježíšek by sa u nás nezastavil.“

Vtom se ozval tichý, tlumený hlas zvonku. Děti sebou trhly. Ježíšek už jde! Malý Joza zapištěl:

„Mami, děte mu ukázat, gde býváme! Dyby k nám tak nemohl trefit! Otevřete vrata a postavte sa do nich s lampú, aby vás bylo zdaleka vidět —“

„No, půjdu sa tam podívat,“ povídá matka. „Enom sa ně tu nepobijte, lebo byste měli po radosti.“

Vyšla do síně. Děti sedí potichu, ani nedutají. Oči jsou upřeny na dveře. A zase — slyš! Hlas zvonku se ozval jasněji, jako by to bylo na jejich dvoře.

Kdosi klepe na dveře. Vchází maminka, za ní tatínek. Maminka drží v ruce malý, ale cukrovím a ozdobami bohatě ověšený stromeček.

„Tak, děti, to máte za to, že ste byly hodné.“

Postavila jej na stůl.

„Jéjdanečky, ten je pěkný!“ vykřikuje Joza.

Klima tahá tatínka za kabát.

„Tati, toť je voják a má aj flintu!“

„Panečku, to Valentovi istě nebudú mět takový jako my!“ rozumuje Mařka.

„Jak to můžeš vědět?“ ptá se matka.

„Dyž jejich Lida sa s každým enom hádá —“

„A hen, hen,“ Tonek ukazuje vzrušeně na horní větévku, „Karle, podívej sa, vidíš ho?“

„Co? Co?“ všichni se zvědavě dívají na místo, kam ukazuje.

„No teho koníčka. . . páni, celý z čokolády!“ Nemůže tomu ani uvěřiti.

Opravdu! Na silné větévce se houpal čokoládový koník, veliký skoro jako pěst.

„Ten by stál aspoň tisíc korun!“ rozumuje Joza. Školáci — Karel, Mařka a Tonek — se dávají do smíchu.

„Ty tomu rozumíš!“

Prohlízejí stromeček se všech stran. Ne, takové krásy ještě neviděli! A ten kůň, Bože, ten čokoládový kůň! Kdyby jich tam bylo aspoň pět takových! Vždyť jak se o něj rozdělí?

Karel se tajemně usmíval. Vždyť už ví, jak to udělá: sám si nechá břicho a hlavu. Ostatní podělí tak, že na každého se dostane jedna noha. Ale křik bude, to je jisté. Zvláště až Joza spustí!

„Ale to vám povídám,“ napomínal otec, „do Třech králů sa nesmí utrhnut ani jeden kúsek. Jináč byste už po druhéj stromku nedostali!“

Konečně byl čas ke spaní.

Nějak se jim dnes nechtělo.

V celé jizbě měli jenom dvě postele. Proto Karel spával na zemi, Tonek na látce a Mařka za stolem.

Tonečka přepadla pojednou lítost. Ten koník! Pravda, je tak krásný, že podobného ještě ani neviděl. Ale jak to s ním dopadne? Sotva zítra vyjdou na dvůr, Karel odskočí do jizby a uštípne mu kousek nohy. Za chvilku odskočí Mařka, udrobí mu kousek hřbetu. Joza to uvidí a dá se do křiku. Maminka ho bude chtít uchlácoliti — ulomí pro něho celou nohu. A jaký je kůň bez nohy?! Ne, ne, tak z toho nebude mít nikdo nic! A kdyby jej dostal on celého, pěkně by si jej schoval do satora a ani by se ho nedotkl. To by se kluci ve škole divili a záviděli mu, až by jim točil před očima čokoládovým koníkem!

A bať. . . nějak se musí zmocnit toho koníka sám. Ale kdy? Nešlo by to nejlépe teď, když všichni spí?

Napjal sluch. Joza spravedlivě chrápal a ostatní klidně oddychovali. Jistě, teď — anebo nikdy! Zítra by bylo již pozdě!

Opatrně, aby nezpůsobil ani nejmenšího šramotu, stáhl se sebe těžkou příkrývkou.

Štěstí mu přálo. Bez nehody se dostal až ke stolu, na němž stál stromeček. Tož teď! Pomalu, pomaloučku zvedal ruce k tomu místu, kde tušil koníka.

Pojednou jeho ruka zavadila o něco měkkého, teplého. O něco, co se pohybovalo. Když to stiskl, leknutím vykřikl. Byla to lidská ruka.

Téměř současně zazněl malou jizbou ještě jeden výkřik. Tatínek byl okamžitě vzhůru. Posvítíl si elektrickou svítilnou. Při pohledu, který se mu naskytl, nevěděl, má-li se zlobit nebo smát. U vánočního stromku stáli zkroušeně dva mladí lupiči — Tonek a Karel, které tam přilákal čokoládový koník.

Na ledě

„Fanku, gde ideš?“

„Na rybník.“

„A sám?“

„Šak přijdú tam kluci.“

„Keří?“

„Joza Pavlišůj a Bohuš Otépkůj. Joza má ešče nanosit vody a Bohuš strůhá řepu. Ale za chvílečku tam budů. Pod' také!“ lákal Fanek Tonka Blechového.

„Ja. . . tož šel bych, to víš, ale dyž nemám šlajčuků,“ a smutné oči Tonkovy se závistivě zadávaly na nové brusle, které nesl Fanek na řeménku. „Heršoft, ale ty tvoje sú pěkné! Tos dostal na Ježiška?“

„Dostal, ale to ešče nic néni proti tomu, co dostanu. . . synku, dybys věděl —“

„Ná co?“

„Lyže! Strýček přijedů v sobotu z Brna a slůbili ně, že ně jich jistotně dovezů. To sa podíváš!“

Fankovi bylo odjakživa dobře na světě. Jeho tatínek byl obchodníkem a protože Fanek byl jedináček, splnil mu každé přání.

„Dyž tobě je dobře. Vaši řa ešče pošlů na led, ale naši, dyby sa tak dověděli, že sem sa klzal! To by bylo bití!“

„Tož nepujdeš?“

„Co bych tam dělal? Šak ti říkám, že nemám —“

„Já vím, ale to nic nevadí. Poščám ti na chvílu svých šlajčuků a bude!“

„Opravdu? Aj bys ně jich přiřruboval?“

„To víš!“

V Tonkových očích se zajiskřilo. Pane, tož to bude něco! Projede se na bruslích, které se přiřrubují na boty opravdovým klíčkem! Několikrát již bruslil, když mu některý kamarád půjčil brusle. Ale to byly vždycky jen staré, rezavé „špičáky“. Šroubky na nich byly strhané a chtěl-li si je dát na nohy, musel je přitáhnout špagátem a nějakým dřívkem — kdežto Fankovy brusle, to jsou opravdové „kolombuse“. Jsou pěkně zatočené, takže i když najedeš při prudké jízdě na vyčnívající kousek ledu, nenatáhneš se jak široký tak dlouhý, nýbrž pěkně se přehoupneš a jedeš vesele dál.

„Tak podíme!“ a rázně vykročil.

Jezdilo se opravdu nádherně. Led byl hladký jako sklo. Za malou chvílku přišel i Joza s Bohušem. Závodili spolu v rychlosti. Nejrychlejší byl Fanek.

Když je to omrzelo, odhodili brusle na břeh a honili se po hladkém ledě. Hráli si na rybáře.

Pojednou Fanek, když byl blízko břehu, zaslechl prasknutí ledu.

„Kluci, podťe sem!“

Přiběhli celí udýchaní.

„Co je?“

„Tady je led slabý, právě sem zaslechl, jak praskl. Poslůchajte!“ Poskočil a prudce dupl na led. Opravdu! Nové prasknutí ledu zahučelo rybníkem.

„Sláva!“ zajásal Joza. „Budeme dělat koženku!“

„Budem!“

A dělali „koženku.“ Pochytali se okolo krku, takže utvořili čtyřstup. A nyní začali po ledě poklusuovati. Fanek dával povely: Ráz, dva! Ráz, dva! Všichni museli vykročiti stejnou nohou, aby dopadnutí bylo co nejmohutnější. U břehu se otočili a zase opačným směrem — ráz, dva! ráz, dva! Led se začínal prohýbati. Koženka se dařila! Nyní se již pustili a pobíhali po ní jednotlivě. Led se prohýbal víc a víc. Již nebylo možno zůstat na jednom místě. Led by se probořil. Však na několika místech již vyrazily malé, sotva znatelné praménky vody. To bylo znamením, že přes koženku se již nedá jíti. Kdo by tam přece šel, opral by se v mrazivé vodě.

Právě chtěli podniknouti poslední závod, když Bohuš zahlédl Lojzu. Utíkal od dědiny a mával jedním „šlajčukem“.

„A já idu dóm!“ zakabonil se Joza.

„Já také,“ přidal se k němu Fanek. „S Lojzú to nic není. S každým by sa enom bil.“

Lojzu neměli příliš v lásce, ale báli se ho. Byl z nich největší a nejsilnější. Letos měl vyjít školu. Byl pánovitý a kdo se mu protivil, každého ztrestal. Ale nejvíce překážel Fankovi. Kdyby ne Lojze, byl by vůdcem chlapců on.

Fanek již také chtěl říci, aby tedy šli domů, ale náhle mu něco napadlo. Pane, kdyby tak dnes Lojzu před ostatními chlapci zesměšnil, aby u nich pozbyl veškeré vážnosti! Jak by to bylo krásné, kdyby na Lojzovo místo nastoupil on! Kdyby ho všichni chlapci museli poslouchati! Oh!

„Páni, nechodte! Dnes Lojzovi neco provedu!“ Podívali se na něho poněkud nedůvěřivě. Lojzovi? „Podte dál od téj kožénky! Jak sem příběhne, řeknu mu, aby se mnú závodil. Kerý bude první u druhého břehu, ten vyhrál. Pojedeme s téjto strany tam k tomu křoví a —“

„Ááááá, já už vím, co chceš —“, vpadl mu do řeči Bohuš.

„Počkaj, nechaj ně domluvit. Abysme dojeli k tomu křoví, musíme jet přes kožénku, pravda. Až budem u ní, já sa stočím doprava, Lojza vletí na ňu a —“

„— opere sa!“ zajásal Joza.

„Ale před ním ani muk!“

Však již tu byl Lojza.

„Tak co, kluci, jak sa jezdí?“

„Šak pod' zkusit, uvidíš!“

Lojza jezdil pouze „o jednom“, ale byl rychlý jako střela.

„Kluci, kerý chcete se mnú závodit? Dyž vyhraju já, nechcu nic. Dybych prohrál, dám ten šlajčuk.“

Fanek v duchu zajásal. Což, o ten „šlajčuk“ se mu nejednalo, stejně by jej někomu dal, ale jak se ten Lojza sám žene do nastražené pasti!

„Tak já pojedu, lesti chceš.“

„Dobrá. A jak pojedem? Okolo rybníka, lebo rovno přes rybník? Mně je to jedno.“

„Tak třeba rovno,“ na oko lhostejně určoval směr závodu Fanek. „Vidíš tam to malé křoví? Kerý tam budeme první, ten vyhraje.“

„Dobrá.“

Postavili se vedle sebe. Bohuš počítal: jedna, dvě — tři! Vyrázili jako dva chrti, ženoucí se za kořistí. Lojza jel sice jenom „o jednom“, ale držel se znamenitě. Fanek se nechtěl nechat zahanbiti, proto napjal všechny síly.

A již se blížili k zákeřnému místu. Bohušovi a Jozovi, kteří napjatě pozorovali závodníky, se zatajil dech. Teď, teď musí Fanek uhnouti do prava, aby nevletěl na kožénku!

Ale — chyba lávky! Dříve než se mohl Fanek stočiti, vjel na nějakou větévku, noha se svezla, natáhl se a setrvačností se valil po ledě až ke kožénce, která zlověstně zapraskala.

Žbluňk! — Fanek byl ve vodě! Bylo to sice blízko břehu, ale vody tam bylo nad hlavu. Zoufale se chytal ledu, který se pod ním stále lámal. . .

A Lojza? Když zahlédl padajícího Fanka, lekl se — v tom leknutí ztratil směr jízdy, takže nejel ke křovisku, nýbrž značně do leva. Tak se vyhnul kožénce, o níž neměl tušení.

Jeho pohled padl na tonoucího Fanka. Rychle se rozhodl, že mu pomůže. Ulomil dlouhý prut a nedbaje nebezpečí, že led se může i pod ním prolomit, popošel mu vstříc.

„Fanku, chyt' sa teho prutu!“

Nebylo třeba dvakrát pobízeti zděšeného Fanka. Křečovitě sevřel nabízený prut oběma rukama. Lojza se snažil výtáhnouti ho z vody. Nohy mu ujížděly, ale nepovolil. Šťěstí, že břeh byl tak blízko.

Fanek si poležel. V horečce blouznil a prosil Lojzu za odpuštění.

Od té doby již nikdy nedostal pokušení státi se vůdcem chlapců.

A nemá věrnějšího kamaráda nad — Lojzu.

„Hore dědinú —“

Jarní sluníčko lenivě vstávalo z teplé postýlky. V zahradách se právě rozezpívali ptáci, ale Karel jich neposlouchal. Stál u Kunderového a netrpělivě vyhlížel kamarády. Zlobil se na ně. Řekli si přece, že se tu dnes sejdou, sotva se trochu rozední. Ale to se myslím každý převaluje v posteli a zapomněl, že je dnes „šlaháčka“. Kdyby to šlo, hned by jim utekl a šel sám. Ale co by sám pořídil?

Však právě se vyhrnul z domu tlustý Ruda Polehňú. Díval se na svět trochu kysele. Protíral si oči.

„Vy ste ale chytráci,“ přivítal ho Karel. „To každý: budu tam, budu, dyby sá stalo nevím co — a zatým su tu sám —“

„A gde sú ostatní? Já sem myslel, že už ně utečete. To ti uplétni vaši?“ Ruda se zálibně podíval na Karlovu dlouhou žílu.

„Uplétni — Šak tá je, co? Tú dyž nekerá dostane, aspoň ucítí, ne?“

„Ale víš, co ně povídali naši? Abysme pry měli rozum a nebili po zádoch.“

„A mně je to zas jedno. Gde švácnu, tam. Šak može utéct.“

Právě přicházel Tonda. Jeho nové „holenice“ se třpytivě leskly v ranním slunci. Však si také vyšlapoval! A hned za ním přiběhl Vlada s Jozou. Poslední se přihnal Miloš.

„Páni, to su rád, že ste ně neutékli.“

„Šak by sas mohl stydět,“ pokáral ho Karel.

„Ja, synku, co chceš. Naším sem večer aspoň dvacetkrát prikazoval, aby ně nezapomněli zbudit. A přeca ně nechali spat. A byl bvch spal pámbuví dokád'. Ale tatínek si sdělávali s „roštu“ břitvu a mydlo na holení a při tom zavadili do kalendářá a shodili ho. Dyby ne téj rany, tož bych sa neprobudil. Podívám sa na hodiny, panomaria, co včil? Dal sem sa do řvaní, ale potom sem si řekl, dybych vás tu ešče zastihl! Naházal sem to na sebe enom tak, ani sem nepojedl. Ba ani umytý nejsu. Šak vidíte.“

Podívali se na něho pozorněji.

„Šak dyby sas umyl, ani bysme ťa nepoznali,“ zaútočil Joza.

Alc Karel rázně zakročil.

„Na takové hlúpoty včil nemáme času. Ke kom pujdeme napřed?“

„Tož k Novotným,“ navrhoval Vlada. Ostatní souhlasili.

Pan Novotný byl pensista. Žil se svou ženou v chaloupce na konci „řádku“.

A již se tam hrnuli v příjemném rozechvění. Zaklepali. Pan Novotný otevřel.

„Pantáto, gde sú vaši panimáma?“

„A co — co ji chcete?“ stavěl se nechápavým dobrácký stařeček.

„Ideme jim vyšlahat. Šak vy to dobře víte!“

„Ja tož vy na šlaháčku? No, tož to pojďte dál. Panimáma je v kuchyni. Ale chlapci,“ pan Novotný ztlumil hlas, „jenom tak, trošku po sukních, abyste jí něco neudělali, víte?“

„Nebojte sa, máme přeca rozum,“ to Ruda si vzpomněl na napomenutí z domu.

Každý několikrát zlehka švihl stařenku přes sukně, až začala křičet:
„Už dost, už dost!“

„No, dobře, chlapci, dobře to umíte. Karlíku, ty jsi nejstarší, tož tobě to dám a potom se spravedlivě rozdělíte.“ Všechny oči se dychtivě upřely na štědrou ruku pana Novotného. Pane, pětikoruna! „A ke komu teď půjдете?“

„Myslím ke Šnajdrom,“ odpovídal za všechny Karel. „A pámbu zaplať!“ vzpomněl si již ve dveřích.

Ale ke Šnajdrům se marně dobývali. Hedvika na ně zatloukla přes okno.

„Chlapci, mamička nejsou doma. Přijďte pozděj, až přijdu z kostela!“

Však již se rozléhal ranním tichem rachot rolety Klečkova obchodu. Otvírali.

Kluci zajásali. „Hurá, ke Klečkom!“

Vpadli tam jako smečka vlků. Pustili se do Mařky, do Emily, do Lojzky, ba ani paní Klečková nezůstala ušetřena. Když toho bylo dost, postavili se do řady a spustili: „Stávaj ráno, Marijáno —“

„Tož pojďte, chlapci, pojďte,“ — ach, to byla slova, na která se těšili celý rok! To paní Klečková jim ukázala na řadu sklenic, naplněných nejrozmanitějšími „cukrлаты“. Co všechno tam bylo! Medové, pálené, nadívané — každý si mohl vybrati, co chtěl. A dostali po takových „škarnětách“, že toho bylo aspoň na dva dny. To bývalo každoročně. Ale dnes každý dostal ještě černý „špalek“ a dva kousky „bruscukru“. Oči jim zářily nadšením.

„Tož ke komu včil?“ soukal ze sebe s námahou Tonda, neboť špalek mu nadul skráně.

„No, počkáme, až sníme ty špalky,“ rozhodoval Karel. Nic netrvá věčnost. Špalky teprve ne. Řekli si sice, že je budou jenom „cumlat“, aby jim déle vydržely, ale Vlada podlehl. Když ten špalek po rozkousání je dvojnásobně sladký! Ostatní nenechali na sebe dlouho čekat.

Zbýval jim ještě velmi tvrdý oříšek — dostati se k Vyskočilům. Jejich děvčata se totiž úzkostlivě zamykala i před těmito malými hrdiny.

Chlapci se radili, jak k nim vniknouti.

„Už to mám!“ zajásal po chvilce Ruda. „Karle, už vím, jak to uděláme!“

„Jak?“

„My dva přelezeme plot, přejdeme zahrádku a dvůr a otevřeme vrata. Kluci budou čekat u vrat. Vyskočilom ani nenapadne, že bysme mohli přijít dvorem, a tak jich přepadneme. Co myslíte?“

Návrh byl uskutečnitelný. Karel s Rudou obešli nenápadně zahrádku, zatím co ostatní hoši napjatě čekali u vrat.

Všechno šlo hladce. Plot byl sice trochu vysoký, ale Karel udělal Rudovi „stoličku“. Klekl, naklonil se ku předu, rukama se opřel o zem a Ruda vyskočil na jeho záda, takže byl hned o půl metru vyšší. Pak to šlo již hladce. Karel vylezl na plot i bez pomoci.

Rozhlédli se. Na celém dvoře nebylo živé duše.

Hop! a již byli v zahradě. Opatrně, ale rychle spěchali k brance, vedoucí na dvůr. Branka zaskřípala.

A vtom —

Pod kůlnou, dobře to zaslechli přes celý dvůr, zašustěla sláma. Než mohli pochopiti, co by tam mohlo býti, vyrazil z boudy, pokryté slámou, černý pes Nero — a bleskurychle zamířil k zahrádce.

Chlapci úžasem a leknutím vykřikli. Že na to tak zapomněli! Karel chtěl ještě přivřít branku, ale nějaký kámen mu v tom zabránil. Hnali se zpět k plotu. Karel uchopil Rudu v pase a rychle ho vysadil. Sám se vyšvihl na plot právě v tom okamžiku, kdy Nero k nim dorazil se zuřivým štěkotem.

Ruda se zachytil plotu, ale vyšvihnouti se na něj nemohl. Neměl dosti síly a mrštnosti. Zůstal viseti v málo záviděníhodné poloze.

Když pod sebou ucítil dorážejícího psa, začal kopati nohama a zoufale křičeti „pomoc!“. Nadarmo. Karel spadl dolů, za plot, ten pomoci nemohl. Vyskočilovi patrně neslyšeli. A pes dorážel čím dále zuřivěji. Bože, aby tak zachytil nohavici — Ruda má nové, „sometové“ šaty . . . co to jen bude doma!

Pojednou ze dvora kdosi křičí: „Nero! Ideš sem! Tahneš do budy!“

Johance byl nápadný štěkot psa. Vyšla na dvůr a přišla právě včas. Rudu již opouštěly síly. Ještě chvíli — a pustil by se.

Johanka přiběhla s metlou a dala se do Nerona. Vehnala ho do boudy, jejíž dvířka zavřela.

Vrátila se na zahradu ke zmučenému, pobledlému Rudovi.

„A cos tu chtěl?“ zahromovala velmi přísně. Ale jen na oko, vždyť Ruda byl sousedův chlapec a chodíval k nim s maminkou téměř denně na besedu.

Tato otázka Rudu nadobro zmátla. Ve strachu skoro zapomněl, co tu vlastně chtěli.

Ale rychle se vzpamatoval. Vytáhl žílu, kterou měl stočenu „za nadrama“ a jako by se nic nestalo, dal se do překvapené Johanky, zpívaje při tom: „Stávaj ráno —“

Zahnal ji až do kuchyně. Psa se již nemusil obávat. Byl dobře uvězněn.

Potom rychle k vratům. Otevřel je. Chlapci, trochu zaražení, zdráhali se jíti dovnitř.

„Nebojte sa! Nero je zavřený!“

Přepadnutí se jim přece částečně zdařilo.

Když vyšli od Vyskočilů, zazněl dědinou hlas kostelního zvonu. Byl čas jít do kostela.

Ať! Však z většího to měli již „pochoděné“ a po „hrubej“ půjdou jenom ke svým příbuzným. To půjde ovšem každý sám —

A odpoledne bylo na návsi živo. Kluci si hráli s novými gumovými míči, troubili na dřevěné trubky, ukazovali si nové „kalkandry“, kabely — všechno za vyšlahané peníze.

Ale největšími hrdiny byli Karel s Rudou, kteří již bůhví po kolikáté museli vyprávěti o svém dobrodružství.

Šlaháčka

„Už idú!“ zavýskla Terka a odskočila od okna. „A je jich celá kopa!“

Ale Fanka se na přicházející chlapce ani nepodívala. Chytila starší Mařku za sukni a všechny o překot utíkaly ze světnice.

Měly docela opravdový strach. Vždyť co se jim kluci ve škole naslibovali, jak je na šlaháčku vyplatí! A už jsou tu!

Otec se jenom usmíval jejich zděšenému útěku.

„Tati, zamkněte nás a klíček od komory si zasej vytahněte a negde ho skovajte! A řekněte, že nejsme doma. Že sme třeba u kmotřenky —“

Sotva za nimi zapadly dveře komory a otec ukryl klíč, chlapci se vrátili do jizby s válečným pokřikem.

„Strýčku, gde máte Terku?“

„— a Fanku?“

„— a Mařku?“

Mávali žilami, svázanými barevnými pentličkami, a bystře se rozhlíželi po světnici. Ignác se díval pod lůžka, Ferda prohlížel temné kouty u stolu a pod lavkami. Bohuš právě přicházel ze dvora, kde marně pátral po děvčatech.

Strýček čekal, až se chlapci trochu uklidní.

„Tož gde sú všecy?“ Čtrnáct zvědavých očí se nedočkavě zabodlo do jeho tváře.

„Hm, tož gde by byly. . . všecy sú —“ strýček zakašlal.

Děvčata na komoře ani nedýchala. „— všecy sú v kostele na ranní. Nepotkali ste jich žádný?“

Ale chlapcům se nechtělo ani odpovídat. Tak byli zklamáni.

„To je škoda. . . a my sme sa těšili, jak jim vyšústáme.“

„No, nic to, chlapci. . . šak až přijdú, tož potom dojděte zas. . . dyt ony vám neutečú!“

A strýček pomalu, tajemně sahá do kapsy, levou ruku klade na ústa na znamení, aby byli potichu, vytahuje klíč, a podává jej Ignácovi s významným mrknutím ke komoře.

Chlapci pochopili.

Tož tak!

„Tož my včil idem ešče ‚pode vsu‘,“ hodně hlasitě pronášel Ignác, „ale potom sa k vám vrátíme. . . šak děvčicám můžete říct, že sme tu už byli a že už nepřijdem. . .“

„No može. . .“

To již byli v síni, u komory. Děvčata stěží zadržovala smích. Ti chytráci! Kdyby věděli, že jsou tak blízko! To zas bude ve škole výsměchu!

„Tož spánembohem, strýčku, je to škoda, že nejsú doma.“ Ignác přísným pohledem nařizoval chlapcům ticho. „Šak ono sa jim to neztratí!“

Bohuš s Fankem vyšli ze síně hlasitě rozmlouvající. Ostatní se rozestoupili okolo dveří vedoucích do komory. V rukou žíly a v očích horečné napětí.

„Spánembohem, chlapci,“ volal do dvora strýček, „enom dojděte!“

Dupot vzdalujících se kroků zanikl. Ticho.

„Tak, tak,“ dal se do samomluvy strýček, „a včil pustím své hareštantky.“ Při tom mrkl na Ignáce, který držel klíč.

„A nebály ste sa tam?“

„Tati, už sú pryč? Nezostali pod kolňú?“

Ve starém zámku zarachotil klíč.

„Gde tým je konec!“ lhal strýček, „už sú myslím u Hančíkového —“

Dveře se rozletěly.

Pestrá směsice výkřiků zahlaholila síni a komorou. Byly to výkřiky radosti i leknutí.

„A tož na ně —!“ vykřikl kdosi. Chlapci vrazili do komory a pustili se do děvčat. Oh, to není jak jindy! Dotkneš se některé a už „prosím, pane učiteli, Martinák ně bíl“ — a zůstaneš po škole a děvčiska sa ti ešče vysmějú. Dnes je to zaručeně bez trestu, vždyť strýček sami —

Když toho bylo dost — (děvčata měla na krajíčku) — a chlapci ne a ne přestat, strýček zakročil.

„Tak dost, chlapci, už dost. . . podťe z téj komory zas ven. . . nesmíte si u nás ty žile rozmlátit, ešče vás čeká hodně práce. . .“

Vyšli dost neradi.

„A včil chceme vajíčka,“ rozkazoval Bohuš, který se zatím vrátil.

Fanka se ušklíbła, Mařka se dala do smíchu.

„No, mosíte jim neco dat, děvčice, zadarmo vyšlahat — to nejde —“

Chvilku se zdráhaly, ale jen na oko. Vždyť na co je schovávaly a včera barvily?

Chlapci se vypínali radostí, když si odnášeli po jednom vajíčku. Někteří dostali červené, jiní modré, Ignác dokonce rýsované. . .

U kostela se sešli s druhou „partou“, která chodila na „horním konci“.

Ukazovali si svou kořist.

„Ale takových vajíček nemáte, co?“ vytasil se Ferda s modrým.

„A takových také ne —,“ zašermoval jim před očima Bohuš s červeným.

„A o takových sa vám ani nezdálo, že?“ vytrumfl Ignác.

„Hornáci“ zůstali zaraženi. Ne, takové kořisti neměli, opravdu —

„A já vím co, já sa s tím nebudu opatrovat a sním ho,“ rozhodl se náhle Jožka.

„A já také,“ přidal se k němu Ferda.

Hned byli všichni při tom. Jen Ignácovi bylo líto toho rýsovaného, ale konečně i on podlehl.

„Tak sníme?“

„Sníme!!!“

„Řeknu: ráz, dva, tři — jak řeknu tři, každý si mosí svoje rozbit. . . a dyby nerozbit, ostatní by ho zbili, aha?“

„Može!“

Jožka čítal: ráz, dva tři —

Rozbili všichni. Ale udělali by lépe, kdyby nerozbýjeli.

Vajíčka nebyla uvařená. . . začala téci. . . a strašný, omračující zápach se začal šířit okolo ubohých kořistníků, jejichž bledé tváře a vytřeštěné oči se tak divně vyjímaly vedle pestrobarevných skořápek, pohozených na zemi.

„Já sem dostal záprtek[*]!“ hrobovým hlasem zakvílel Ruda.

„Já také —“

„Já také —“

„Já také —“ letělo ozvěnou.

Byla v těch slovech všechna lítost, hanba, že se dali tak napálit, zlost, zklamání —

„Hromské děvčiska!“ vzpamatoval se Ignác, „šak toto jim přijde draho!“

„Přijde!“ přisvědčovali ostatní.

Ale nepřišlo. Děvčata se toho dne již ani neukázala. A potom — potom již chlapci neměli na ně práva.

Snad zase až na rok.

[* Staré, zkažené vejce.]

Koníček

„Cyro, hrejme si!“

„Hrejme! Ale na co?“

„Hm —“ Jenda se chytl za bradu, sklonil hlavu a přemýšlel. Pravda, ono se řekne „hrejme si!“, ale na co, jsou-li sami dva? Kdyby jich bylo více, třeba jen o jednoho — kolik by to bylo her! Ale na co si mohli hrát sami dva? Pojednou Jendovi zazářily oči.

„Víš na co? Na koně!“

„To ano, to jsme si již dávno nehráli. A kdo bude koněm?“

„Třeba já!“

„Ty budeš pacholkem!“ odporoval Cyril.

„To ne!“ nechtěl ustoupiti Jenda.

„Tak já nehraji,“ rozhodl se Cyril.

„Nehrej!“

Stoupli si k výkladní skříni Burdova obchodu a prohlíželi si její pestrý obsah.

Ale Cyrilovi to nedalo.

„Jendo, tak hrejme,“ začal. „Chvilku budeš koněm ty, potom zas já!“

Jenda souhlasil. Ze špagátu si udělali opratě. Jenda si je dal na sebe. Cyril si ulomil z vrby u potoka tenký prut — a již vyrazili s náležitým povykem přes dědinu.

„Vijóóó, šimla! Hata! Hát! Tihýýý — prrrrrrr!“ Ale zdivočelý koník se nemínil zastaviti. Proto Cyril trhl opratěmi tak prudce, že tenký motouz Jendovi div kůži nepořezal.

„Cyro, netahej tolik, copak myslíš, že to nebolí?“

„Budeš ticho! Viděl to již svět, aby kůň mluvil? Kůň tahá a mlčí! Tak už ani slova!“

„Že si nebudu hrát —,“ vyhrožoval Jenda.

„Vijóóó, no, šimla, no, no —“ a Cyril švihal prutem Jendovi těsně kolem uší. Opratě byly totiž poněkud krátké, takže nebyli od sebe vzdáleni více než dva kroky.

Jenda chtěl právě svrhnouti se sebe „ohlávku“, že si již opravdu nebude hrát, ale pojednou mu něco napadlo. Ať si jen Cyril rádí, však za chvíli si vymění úlohy a potom mu ukáže, jak je to příjemné smýkati tak tenkými opratěmi! A dal se do běhu.

Přiběhli před hospodu. Stáli tam koně. Žrali seno, které měli v „opálce“, zavěšené na oji.

Jenda se vžil do své úlohy. Zamířil přímo k nim. „Tak co, bratříčci moji, chutná, chutná?“ Ani si ho nevšimli.

„No, co se tak pyšně chováte ke svému kamarádovi? Či závidíte mu kousek toho sena, které si chce od vás vyptat?“

Koně mlčí. Zdá se, že nic nevidí a neslyší — tak jsou zabráněni do svého sena.

„Jste vy ale uctíváte ke svým hostům, jen co je pravda. Nu, když nepobízíte, dám se do toho i bez pobízení. Však vás neubude, že?“

Cyril sice křičí „hat, tihy, curyk —“, tahá opratěmi sem a tam, aby odvedl Jendu od podivných hodů — ale bujný koníček neposlouchá. Necítí ani, jak se mu opratě zařezávají do kůže. Je přece koněm! Musí tedy dokázati, že umí všechno tak jako opravdový kůň.

Přiskočil k „opálce“, sklonil hlavu a začal „žrát“. . . vydával při tom zvuky, jimiž chtěl naznačiti, že opravdu žere: „Ham, ham, ham, ham —“

Jeden kůň přestal žrát a velikým, moudrým okem se zadíval na Jendu. Cyrilovi, který se srdečně smál, se zdálo, že kůň nechápavě zavrtěl hlavou.

Jenda se dal opět do řeči.

„No, bratře, proč se vyrušuješ? Je ti divné, že jsou i dvounozí koně? Či je ti divné, že mám takový hlad? Tomu se nediv, býval jsem s lidmi a ti mě špatně krmili! Takový hrníček mléka — co to je?“

A dal se opět do sena.

Co si opravdový kůň myslel, to zůstalo zahaleno rouchem tajemství. Ale to bratrství, které mu Jenda projevoval s takovou upřímností, pochopil nějak špatně.

Neboť otočil hlavu ke skloněnému Jendovi a dříve než mohl uskočiti, zakousl se mu do ucha. Vytryskl úzký pramének krve.

Cyril zděšeně vykřikl. Nmusel již ani křičeti na svého koníčka „curyk“, neboť ten uskočil od koní jako by tam objevil vosí hnízdo.

Na štěstí rána byla nepatrná.

Toho dne si již úlohy nevyměnili. A ve shromáždění kluků později tvrdili, že není hloupější hry než — „na koně“.

Hlídač

Bylo krásné červnové odpoledne. Na čisté obloze nebylo jediného mráčku.

U silnice za dědinou, kde byly dvě řady krásných třešní, osypaných červenými, lákavými plody, stála slaměná bouda. Vchod do ní byl se strany od polí.

Petr Štěrbů hlídal sám. Všichni sousedé měli již otrháno, jenom jejich tatínek řekl, že před sobotou se do toho nedají. Dnes je čtvrtek, ty dva dny to již nějak vydrží.

Ostatně, Petr neměl dlouhé chvíle. Měl tu dnes nejvěrnějšího kamaráda — Hektora, vysokého, nádherného vlčáka. Přivedl si ho na řetízku. Sekerou zarazil do země kůl, k němuž Hektora přivázal. Musil ho uvázat, protože Hektor neznal žertů. Kromě domácích nesměl se k němu nikdo přiblížit. Jediný listonoš to oheďdy zkusil, ale pochodil tak, že na to tak brzy nezapomene. Kdyby na jeho pokřik nevyběhl na dvůr Petrův otec, byl by ho tam Hektor snad roztrhal.

Vzal si ho sem po té včerejší příhodě, která mohla tak nešťastně skončit.

Vzpomínka na včerejší dobrodružství se objevila v plné živosti. Bylo to kvečeru. Petr se právě chystal, že odskočí domů k večeři a pro tatínka. Měli to tak rozděleno, že ve dne hlídal Petr, v noci tatínek. Sotva udělal deset kroků, kde se vzal, tu se vzal — cikán.

„To sú vaše střešně?“ zahučel.

„Ano!“ Petr se úzkostlivě ohlížel napravo, nalevo, směrem k dědině i do polí — ale nikde ani človíčka. Zmocnil se ho divný strach, neboť cikán si počínal velmi výbojně. Byl si jist, že malý hoch je proti němu bezmocný.

„A možu si natrhat?“

„Ne!“ Toto „ne!“ chtěl Petr vykřiknouti velmi rázně a odhodlaně, ale splynulo s jeho rtů tak tiše, že se skoro zastyděl. Ne, ne, nikdy by o sobě nevěřil, že má tak málo odvahy a statečnosti! Ale co dělat, když obrovský cikán se k němu blížil s hrozivým výrazem ve tváři?

„Ne?“ opakoval po Petrovi cikán a dal se do veselého smíchu, který by se Petrovi velmi líbil, kdyby tu nebyli tak sami. „Chlapeček si myslí, že je doma? Že može rozkazovat?“

A nevšímaje si dále Petra, rychle jako veverka se vyšplhal na nejkrásnější třešeň, zrovna na tu, o niž se opírala bouda.

„Slezte dolů!“ zahřímá Petr.

„Sú-li dobré? Ó, ano! Panečku, a je jich tu!“

„Povídám vám, slezte ihned dolů, nebo zavolám tatínka!“

„Co? Že ně jich pomožeš trhat? No, polez, to možeš. Ale vem ssebu nějakú tašku, to víš, že za ňadra jich moc nevrleze!“ Oh, jak byl ten cikán drzý!

„Prosím vás, slezte dolů!“ Petrův hlas byl měkký, ustrašený a prosebný.

Cikán si ho už nevšímá.

Ale náhle se Petr odhodlal k tomu nejhoršímu. Zvedl se silnice velký kámen.

„Tak co, neslezete?“ a namířil kamenem na bezstarostného cikána.

„Máš také chuť, synečku?“ začal se právě zase vysmívat. Znenadání se podíval na Petra a uviděl v jeho ruce kámen. V černých očích se strašně zablesklo a jeho hlas byl jako syčení jedovatého hada.

„Opovaž sa hodit!“ a aby dodal svým slovům více důrazu, vytahoval z kapsy dlouhý nůž.

Petr bezděky odstoupil několik kroků. Marně si lámá hlavu, co teď. Nevrde nic jiného, než doběhnouti pro tatínka. Ale nedá se jen tak! Sevřel kámen pevněji a mrštil jím po cikánovi. Na štěstí netrefil.

A již pelášil k vesnici.

Doma se ho polekali.

„Co je ti, Petře? Co se ti stalo?“

„Tati, cikán“ — více nemohl ze sebe vypraviti.

„Co je s cikánem? Zbili tě cikáni?“

Konečně nabral dechu. Trochu se vzpamatoval.

„Starý cikán je na našich třeshních a nechce jít dolů —“ Otec uchopil bič, vyskočil na kolo a ujížděl k boudě. Ale cikán byl pryč — — Maminka již nechtěla pustit Petra do boudy. Uprosil ji však, když jí řekl, že tam vezme Hektora.

A dnes je tu zase tak sám.

Petr odvázal Hektora, který radostně poskočil. Přitočil se Petrovi k nohám, převálil se na hřbet a když ho Petr pohladil, vycenil zuby, jako by se usmíval. A potom — chtěje se patrně Petrovi pochlubiti svou rychlostí, vyrazil jako blesk k hejnu vrabců, poskakujících po silnici. Sotva ho spatřili, zděšené vzlétli na stromy. Hektor zaštěkal, jako by jim chtěl pohroziti, ale již se ozval Petrův velitelský hlas.

„Hektore, sem.“

Přihnal se jako bouře.

Petr uchopil kámen, naplivil naň a mrštil jím ze své síly.

„Hektore, chyť ho!“

A Hektor jako divý se žene za kamenem na to místo, kde se zaprášilo. Rychle stiskne kámen ostrými, člověku tak nebezpečnými zuby a než bys napočítal pět, stojí před Petrem, očekávaje další rozkazy.

Petr zvedl kámen, chtěje s ním opět mrštiti. Napřažená ruka mu však klesla, neboť v dálce na silnici záhlídl mužskou postavu.

V Petrovi to hrklo: „Že je to ten cikán!“ Sklonil se k Hektorovi, uchopil ho za obojek a druhou rukou ukazoval na blížící se postavu.

„Tam — vidíš — ten mě chtěl včera zabít, ale dnes ho roztrháme my! Až řeknu: „Chyť ho!“ — vrhneš se na něho jako opravdový vlk a budeš trhat! Teď tě tu uváží a ani neblafni! Překvapíme ho. Rozuměl jsi?“ Petrovi se zazdalo, že Hektor kývl hlavou. Skrčil se u boudy a Petr si lehl do zaprášené trávy u silnice.

Leželi tak oba bez jediného pohybu, jen jejich oči se horečně upíraly na přicházejícího člověka. A ten se pomalu přibližoval.

Ale pojednou v Petrových očích se objevilo veliké zklamání. Muž, který přicházel, šel těžce a při chůzi se opíral o hůl. Nebyl to cikán! — Ale ať! Nějaký pobuda je to jistě! A možná, že ještě horší než ten cikán.

Hektore, pozor!

Však již nebyl od Petra ani deset kroků. Byl to starý, staříčkový člověk, jehož celý zevnějšek prozrazoval velikou bídu. Šaty měl velmi ošumělé, tvář byla zarostlá hustým vousem, který dodával starci velebného, důstojného vzezření.

Ale co nejvíce Petra okouzlovalo, to byly starcovy oči. Byly modré a zářilo z nich tolik dobroty, že Petr rázem vypustil z hlavy chmurné a zlé myšlenky, kterými se ještě před okamžikem obíral.

A nyní se ty oči upřely přímo na něho. Všechna zlost v Petrovi pohasla. A místo krutého: „Hektore, chyť ho!“ splynulo s jeho rtů: „Dobrý den.“

„Dobrý den,“ odpověděl stařeček a šoural se dále. Petr se zvedl a díval se za vzdalující se shrbenou postavou.

Takový stařeček. . . chudinka. . . na celém světě nemá nikoho. . . nikde nemá domova, nikdo se o něho nestará. Dnes jistě také ještě neobědval. Teď přijde do vesnice, od lidí možná nic nedostane a bude hladovět až do večera. . . a možná i do zítřka.

Veliká lítost sevřela Petrovi hrdlo.

„Stařečku!“

Stařeček se zastavil a pomalu se otočil.

„Co chceš, chlapče?“

„Nate, tu máte buchty!“

„Ale jdi, chlapče, vždyť to máš pro sebe.“

„Já jsem obědval. . . jenom si vezměte. . . a chvilku počkejte, já vám zatím natrhám třešně.“

A rychle se vyšplhal na třešně, pod níž skoro násilím posadil udiveného stařečka.

Stařeček se zahleděl na buchty ve svém klíně a dvě velké slzy mu vytryskly z očí.

Po chvíli se zvedl na další cestu. Odnášel si uzel třešní, které mu Petr natrhal.

Hektor u boudy zavrčel. Podíval se na Petra, jako by se zlobil.

K čemu se odpoledne cvičili? Tak si to nepředstavoval!

Ale Petr se jen usmíval. Seděl na lavičce u boudy a hladil Hektora. Díval se za stařečkem a bylo mu dobře.

Celý svět byl tak nějak divně krásný.

Tonečkova noc

Malý Toneček si sedl na mez, hlavu opřel do dlaní a smutně hleděl do stmívajícího se kraje. Každý jiný chlapec by na jeho místě plakal. Vždyť nechat si zajmouti husy, a k tomu celé stádo — může se přihoditi něco horšího? Ale Toneček neplakal. Neměl již slz. Pod bezcitnými ranami surového pěstouna již dávno mu vytekly. A pak — za takových okolností pláč neměl významu. Nyní již nebylo třeba plakati. Neboť na návrat domů nebylo ani pomýšlení. To by byla jistá smrt. Vždyť řekne-li strýček „dostaneš kopanec“, bývá jich aspoň deset. A dnes, když ho pouštěl s husami na pastvu, řekl: „A ne, aby sis tam hleděl kamarádů! To ti povídám, kdyby se ti jenom jedna někam zatoulala, nebo kdyby ti ji hotař zajal, tak bych ti žebra polámal“ — a řekne-li strýček „žebra polámal“, to znamená konec.

Hráli si. Husy se zatoulaly do žita a když si na ně Toneček vzpomněl, byly pryč. To již sem běžela tetička Opluštělová, nezajal-li to hotař jejich husy. Když uviděla svého Pepíka se stádem, spokojeně si oddychla.

„A cí to tedy byly?“ zeptala se.

Všichni se soucitně podívali na Tonečka a rychle hnali domů. Tušili, co bude. Rádi by mu pomohli, ale nevěděli, jak — Nyní tu sedí sám a sám a hlavou se mu honí beznadějně myšlenky. V duchu vidí hotaře, jak se škodolibým úsměvem žene husy do svého chlívku, jak přichází za Tonečkovým pěstounem a nafoukaně mu oznamuje, co se stalo. . . a chce-li husy zpět, tak hezky třicet korunek na dlaň. . . A strýček — modravé žíly mu vystupují na rudé tváři, která se zkriví bezmocným vztekem, beze slova jde do truhly, vytahuje z ní starý kapesník, v jehož jednom rohu má uschovány kovové peníze, samé pětikoruny. Mlčky je podává hotařovi, ale když ten odchází, neodolá svému pokušení a vzkřikne za ním nějakou hrubou nadávkou a potom — Potom zatíná pěsti, divoce zahrozí směrem k pastvisku a jenom pro sebe, přes zuby zasyčí: „Však počkej, ty darebáku. . . jenom až přijdeš!“

Ale Toneček již nepřijde. Uteče do světa. Na tom nezáleží, kam, jenom když to bude pryč, pryč! A nikdy se již nevrátí. Však ještě jsou na světě dobří lidé. A i kdyby padl do rukou lidí zlých, nemohou býti horší než strýček. Ten se po něm sháněti nebude. Ještě bude rád, že se ho tak snadno zbavil.

Ovšem. . . do světa. . . ale kam nyní, když je již pomalu noc? Půjde do sousední dědiny. Musí jít lesem. Ale kdyby ho tam tak někdo přepadl? Vždyť tak často je slyšet, že někoho v blízkém okolí přepadli, oloupili. Což, oloupení se Toneček neobával. . . ale co by tak zloději udělali, kdyby u něho nenašli žádných peněz? Jak by si na něm vylili zlost? Jistě by ho zabili. A zemřítí Toneček nechce. Je sice smutný jeho život, ale zemřítí by přece nechtěl. Nu, ale co tedy dělat? Zde na mezi přece nezůstane přes celou noc!

Nedaleko se rýsovaly proti tmavé oblaze zřetelné obrysy stohu. Ach, že mu to ještě nenapadlo! Zavrtá se do něho, přespí tam v teploučku celou noc a časně zrána, kdy celá dědina bude ještě spát, vydá se na cestu.

Rychle rozhodnut utíkal ke stohu.

Obešel jej zvědavě se všech stran. Jak je to divné! Kolikrát si v tom stohu hrál s chlapci na dobývání hradu, ale nikdy mu nenapadlo, že v něm bude jednou spát!

Konečně objevil pěknou díru. Až příliš pěknou. Jako by si ji tam někdo vyhrabal za útulek. Že by tu již někdo spal? Toneček si vzpomněl, jak se nedávno polekal. Místo do školy poslal ho tehdy pěstoun na pastvu. Byl tam úplně sám. Běhal po louce, lozil po stromech a vesele si zpíval. Svítlo slunce, louky se chlubily nádhernou pestrostí krásných květin a husy se ani nehuly. Bylo radostí žít. A pojednou ze stohu se vykulí jakási hrozná postava, vlasy jak dráty, ježaté, dlouhé, protírá si oči a tupě se dívá na Tonečkovy husy. Jistě chce některou ukrást. Toneček seskočil s vysoké jabloně, švihl proutkem do stáda a s pláčem utíkal do dědiny, žena před sebou divoce kejhající husy. Ale tulák si ho již ani nevšiml. Když se Toneček na začátku dědiny ohlédl, už ho nebylo vidět.

To jistě spal v této díře. . . Takový špinavec! Kdoví, nezanechal-li tu blechy a vši! U takového pobudy nebylo by se čemu divit. A tato myšlenka vyštvala Tonečka z díry ven, jako by tam ucítil jedovatého hada. Raději si vyhrabe díru sám. Aspoň bude mít jistotu, že leží v čisté slámě.

Nedaleko staré díry se dal do práce. Za chvíli byl hotov. Otvor ve stohu byl tak hluboký, že se tam celý pohodlně ukryl. Vyhrabanou slámou ucpal za sebou otvor, takže byl uzavřen se všech stran.

Hnízdečko se rychle zahřívalo. Příjemné teplo by ihned uspalo, kdyby nebylo hladu. Od božího poledne neměl nic v ústech. Doma sice toho moc nebývá, ale nějaká ta kůrka se ve stole přece vždycky najde. Je to zvláštní, jak někteří lidé se mají dobře. Na příklad Vašek Horáků má vždycky k večeři hrnc mléka. A ještě ho maminka pobízí, aby si jen nalil, má-li ještě hlad. Jak by mohl mít někdo hlad, sní-li krajíc chleba s hrncem mléka? Nebo Masaříkovi, ti prý mají každou neděli k obědu i k večeři maso! Ale to už je naprosto nepochopitelné. Čím to je? Vždyť u nich se navaří ráno zasmažené polévky, bývá jí takový malý kotlík, každý si naleje do hrnečka, nadrobí si tam chleba. . . a to je k snídání, k obědu, k večeři! K obědu bývají někdy mimo to brambory a jednou za čtrnáct dní — obyčejně v neděli — ječmenné báleše. Ale jinak nic, nic. Však Pánbíček si to jistě všechno zapamatuje a ti, kteří se na světě mají dobře, budou se mít po smrti zle, ale takoví chudáci, jako je on — — —

Těžká únava mu zavírala oči. Myšlenky se zastavovaly. Od rybníka sem doléhalo jednotvárné skřehotání žab. V dědině štěkali psi. Ponocný odpískal jedenáct.

Toneček usnul.

Probudily ho nějaké tlumené hlasy, které se ozývaly v těsné blízkosti jeho úkrytu. V prvním leknutí chtěl vyskočit a dát se na útěk, neboť myslil, že jsou to lidé, kteří ho hledají. Ale hned si uvědomil, že by jim neutekl. A pak — to, co slyšel, ho donutilo, aby se neprozrazoval.

„Poslouchej, bylo by to hloupé, kdyby tak záložna byla prázdná.“

„Buď bez starosti, člověče, než se do něčeho dám, tak se napřed přesvědčím, je-li všechno v pořádku, ne?“

„A kolik počítáš, Ferdo?“

„Včera tam bylo dvacet tisíc. Dnes přinesl pokladník z města šedesát tisíc. To už stojí za pokus, nemyslíš?“

„To bych řekl! A kdy tam vyrazíme?“

„Musíme to zařídit tak, abychom tam byli ve dvě hodiny. Celá dědina bude spát a ponocný bude v tu dobu na pasekách — co to?“

To Toneček udělal neopatrný pohyb, chtěje se zbavit mravence, který se mu vytrvale proháněl po zádech. Sláma zachrastila.

Tlumený hlas se změnil v šepot:

„Obejdi stoh s druhé strany. Člověče, aby nás tu tak někdo poslouchal! A připrav si revolver!“

Toneček spíše vytušil, než zaslechl, jak dvě skrčené postavy se plíží okolo stohu. Srdce mu hořečně tlouklo a zmocnil se ho divoký strach: Kdyby ho tak objevili!

Chvilé trapného, nesnesitelného ticha: konečně zase ty tiché, kočičí kroky.

„Nic! Hrome, člověk je pomalu jak děcko. Hned se poleká. Ale není divu. Kolikrát už se něco zkazilo v poslední chvíli! Ale dnes už si to nenecháme ujít. Jenom ten Žanda ať je doma. Mohl jsem mu sice vzkázat, že místo zítřka si to odbavíme dnes, ale po kom? A bez něho by to nešlo. Bez jeho náradí —“

„A kdy pro něho půjdeme?“

„No hned, nebudeme čekat. Prosím tě, máš půl dvanácté. Než dojdeme k němu do Vělic, uteče hodina, zpátky zas hodina, no, a chvilku aby sis také obhlížel okolí, je-li všude bezpečno, ne? Ale ještě tohle jsem ti chtěl říci. . .“ Tu šepot tak zeslábl, že Toneček zaslechl jenom nesouvislé úryvky — „víš, s Žandou se někdy nedá mluvit. . . ale o tom před ním ani muk! —“

Více už nezaslehl.

Plíživé kroky vzdalujících se ničemů se rychle ztratily v hlubokém tichu letní noci.

Toneček ani nedýchal. Jejich záložna bude vyloupena! Za dvě hodiny! A on to ví — jediný z cizích lidí! Oh! Osmdesát tisíc padne zlodějům do rukou — a lidé jsou proti nim tak bezmocní. . . Kdyby šel do dědiny — ale vzpomínka na strýčka náhle oživila — kopance, rány „dutkami“, polámaná žebra — ovšem, mohl by zachrániti ohromný majetek, osmdesát tisíc korun! Mohl by to snad nějak zachrániti a teprve potom utéci do světa, měl by aspoň klidné svědomí, že udělal, co mohl — —

Tak tu sedí nečinně a drahocenný čas letí, tak rychle letí! Zloději jsou už bůhví kde, sejdou se s tím pomocníkem, Žandou, ve dvě hodiny se dají do práce — ale kam jíti? Na koho se obrátiti? A kam by chodil! Vždyť pan učitel jim vždycky říká, že důležité věci v obci se mají okamžitě hlásiti starostovi. A jaké pak dlouhé rozhodování —

Opatrně odhrnul slámu, tiše se vysoukal ven a naslouchal. Všude ticho.

Toneček se dal do běhu. Všechno se musí zaříditi dříve, než zloději něco zvětří. Jen aby starostovi nespali v zadní jizbě? Tam prý není možno se na ně dotlouci.

Ale nespali. Toneček byl až překvapen, jak rychle pan starosta vyběhl ven. Nebyl si vědom toho, že zatloukl na okno velmi bouřlivě:

„Co je? Kdo to bouří?“

„Já!“

„Kdo je to já?“

„Já, Tonda Vavrušků —“

„Aáááá, to jsi ty, tuláku — a proč už nespíš? A co tu chceš?“

„Pantáto, zloději chtějí vykrást dnes v noci záložnu —“

„Co breptáš?“

„Opravdu, dnes v noci o dvou hodinách, slyšel jsem je, jak se domlouvali ve stohu. Nevěděli, že jsem ukryt v díře blízko nich. Utekl jsem tam, protože —“

„Pojď se mnou k nám, ale rychle!“

Do obrovité postavy starostovy vjel náhle život. V jizbě si dal od Tonečka vykládati všechno, co zaslechl ve stohu. Během jeho řeči se rychle oblékal.

„A říkáš, že mluvili o revolveru?“

„Ano!“

„Ondro!“ zahoukl do zadní světnice, „vzhůru! Rychle se ustroj, sedni na kolo a hajdy pro četníky! Ať jsi tam za čtvrt hodiny! A vyříd', aby sem hned přišli, že o dvou hodinách má býti vykradena naše raifaisenka, nebo raději jim řekni, že o půl druhé, ať jsou tu dříve —“

Odběhl do kuchyně. Tonečkovi, třesoucím se rozčilením, strachem, hladem a zimou, připadal jeho hlas jako burácení hromu.

„Mařko, hybaj s pelechu! Hned se sprav, zaběhni pro Mozolu, pro Vrbu, pro Matouška, i k Polehňům zaskoč, a vyříd' jim, aby si každý vzal pušku a hned aby došli ke mně. Že tu máme zloděje! Ale ať je to ráz, dva!“

Vrátil se za Tonečkem.

„A co s tebou, chlapče? Zavedu tě domů, pojď!“

„Pantáto, prosím vás —“

„Jenom pojď! Já strječkovi zakáži, aby se tě dotýkal.“

„Pantáto, vy jich neznáte, oni vám do očí budou i přísahat, že mně nic neudělají, ale sotva odejdete —“

„No, ale co s tebou? Konečně, víš co, ty si pěkně lehneš, do rána se vyspíš u nás a potom už to zařídíme. Máš hlad?“

Starosta ho dal na starost své ženě, vzal do ruky pušku, elektrickou svítilnu, stoupl si do dveří a čekal na ostatní. Sešli se v několika minutách. Za necelou hodinu byli tu i četníci. Celý ten průvod strašidelných stínů zmizel v blízké budově záložny.

Toneček se pustil do mléka a chleba s máslem s náležitou chutí. Paní starostová se chvilkami usmívala. Ráda by si s chlapcem trochu povykládala, ale strach o muže jí trhal myšlenky. Nemohla se soustředit. Každým okamžikem očekávala střelbu, která může být pro jejího muže osudnou. Je takový divoký, žádného nebezpečí se nezalekne — Ustlala Tonečkovi v kuchyni. Prikázala mu sice, aby hned spal, ale sama dobře věděla, že ten rozkaz dala nadarmo. Toneček se opravdu tvářil, jako by spal. Ve skutečnosti však napjatě naslouchal, nezaslechne-li nějaké rány, výkřiky —

Celý ten bouřlivý den hnal se mu ještě jednou myšlenkami — husy, hotař, strýček, stoh, zloději, starosta, pušky a zase strýček, strýček a jeho hrozba o polámaných žebrech — a nová úzkost se ho zmocnila, že bude vrácen zase tam, odkud chtěl uprchnouti —

Pojednou zaslechl jakýsi hluk. Nebylo to nic nápadného, jenom jako by někdo prudce zavíral okno a nemohl ho dovésti. A zase ticho. Ale najednou se rozštěkali psi v celé dědině, na ulici se zableskla světla svítilen a náves zahlaholila pestrou směsicí hlasů. To odváděli chycené zloděje — — —

Za chvíli někdo zabouchal na dveře. Starosta přicházel.

„Mamko,“ volal již ve dveřích, „máme to dnes štěstí!“

„Prosím tě, nekřič, chlapec spí, ať ho nevzbudíš —“

„A právě ho bych chtěl vzbudit! Vždyť nemáme dnes štěstí jenom my a četníci, ale on je na tom nejlépe —“

„Ale jak to?“

„Jak to? Víš, koho jsme to dnes chytli? Ferdu Zerzavého! Víš přece, kdo je to Ferda Zerzavý, ne? Četníci po něm páslí již dva roky, představ si, i cena byla na něho vypsána — dva tisíce korun, představ si! A již má řetízky! A víš, kdo ty peníze dostane?“

„Já myslím, že se o ně rozdělíte všichni rovným dílem, či jak?“

„Tak? A kdo by se dělil? Já? Mozola? Vrba? Četníci? Ale co bychom pořídili, kdyby nám nedal výstrahu tento chlapec?“

„Vidíš, to je pravda.“

„Všechny je dostane, do haléře! O to se zas já postarám! A ne jenom to. Víš, mamko, kolik peněz on dnes zachránil? V pokladně bylo osmdesát tisíc na hotovosti! A kde ty by byly v tomto okamžiku, kdyby nebylo jeho výstrahy?! Však ve výboru se zasadím o to, aby z nich něco dostal. A dostane je!“

„No, ale teď už pojď spat —“

„Ale co, ani se mně nechce, takovou ti mám radost —“

Dávno před klekáním věděla o tom celá dědina. Mluvílo se o duchapřítomnosti Tonečkově i o jeho královské odměně.

Časně zrána někdo zabušil na dveře starostova domu. Paní starostová šla otevřít. Toneček, který měl neklidný spánek, se probudil. Zaslechl, jak paní starostová se s někým u dveří domlouvá. Ten hlas byl mu známý, poznal by jej mezi tisíci jinými. . .

Prudce se mu vynořila vzpomínka na zajaté husy. Oblékl si kalhoty, kabát přehodil přes sebe a utíkal na dvůr —

Ale starosta mu vstoupil do cesty.

„Co je, Tonečku, kam tak utíkáš?“

„Pantáto, prosím vás, nedávejte mne strýčkovi —“

To již přicházela paní starostová se strýčkem.

Ale to již nebyl ten zuřivý člověk, který věčně jen hromoval, klel a tloukl. Zdaleka se na přestraseného chlapce vlídně usmíval a jeho slova zněla jako lákavá, sladká vidina nového, šťastného života.

„Ale Tonečku, kde tě to jenom nacházím — u pana starosty! Celou noc jsem běhal po všech známých, nejsi-li u někoho, a ty zatím zde! Chudinko, cos to jenom v noci vytrpěl, lidé mně již všechno povykládali — no, pojď domů, musíš si trochu odpočinout —“

Sladký jeho úsměv byl přímo nesnesitelný. Starosta se odvrátil, aby mu neuklouzlo nějaké ostré slovo. Toneček k němu přiskočil.

„Pantáto, já domů nepůjdu, raději mě tu hned zabijte, ale ke strýčkovi mne nepouštějte!“

Ve strýčkových očích to zlověstně zablesklo, ale mistrně se ovládl. Naděje na shrábnutí Tonečkovy odměny mu usnadnila potlačiti v sobě všechnu zlost.

„Ale Tonymku, proč bys mně chtěl dělat takovou hanbu, vždyť bylo by ti někde lépe než u nás? A zvláště teď, když začnou třešně —“

Tu se stalo něco neočekávaného. Toneček náhle shodil se sebe kabát, vysvlékl košili —

„Pantáto a panímámo, podívejte se, tak se mám u nich —,“ hlas se mu zlomil a pro pláč nemohl dále.

Na celém těle byly modřiny, které mu tam udělal hodný pěstoun před dvěma dny pro nějakou maličkost.

Starosta zpřísněl. Jeho ženě vytryskly z očí bohaté slzy.

„Tož na to je, Hrbáčku, zákon! S takovou chlapec již k tobě nepůjde. Vím dobře, oč ti jde. Rád bys dostal tu jeho odměnu, pravda? Ale —“

„Já té odměny nechci,“ vpadl mu do řeči Toneček, „jenom ať si ji vezmou, co já mám z peněz, ale k nim už nepůjdu za živý svět —“

„Tož slyšíš to, Hrbáčku. Do té doby, než přijde rozhodnutí od opatrovnického soudu, zůstane chlapec u nás. A co bude dále, uvidíme. Sbohem!“

Odpovědí mu bylo temné zachrčení, v němž byla všechna bezmocná zloba a špatně utajovaný vztek. Při odchodu práskl dveřmi, až okna zařinčela. Ale starosta si ho už nevsímal.

„A ty se, Tonečku, obleč! Půjdeme snídat.“

Starostovi se zdálo, že ještě nikdy neviděl v očích člověka tolik štěstí, kolik ho bylo v pohledu malého Tonečka, který mu mlčky děkoval.

Vyřízení od soudu přišlo velmi brzy.

Toneček zůstal u starostů.

Přijali ho za vlastního.

Obsah.

Had

U stromečku

Na ledě

Hore dědinů

Šlaháčka

Koníček

Hlídač

Tonečkova noc

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

This particular work is one of the few individual works protected by copyright law in the United States and most of the remainder of the world, included in the Project Gutenberg collection with the permission of the copyright holder. Information on the copyright owner for this particular work and the terms of use imposed by the copyright holder on this work are set forth at the beginning of this work.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of

the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment

including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.